PB 1060, AX-22111 Mariehamn | +358 18 25 000 | registrator@regeringen.ax

Virkakirjeet tulee osoittaa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, ei yksittäiselle virkamiehelle.

www.regeringen.ax

http://www.regeringen.ax

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
Lausunto	35 I1

Asian nro

ÅLR 2024/1349

Viite

E-kirje - Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä käytävät neuvottelut taloudellisista ohjauskeinoista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi kansainvälisessä merenkulussa

Yhteyshenkilö

Gustav Blomberg, toimistopäällikkö, Yleisten asioiden toimisto I1, Infrastruktuuriosasto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta, LiV@eduskunta.fi

LiV@eduskunta.fi

Asia

Lausunto asiasta E 37/2022 vp – Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä käytävät neuvottelut taloudellisista ohjauskeinoista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi kansainvälisessä merenkulussa

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta antoi maakunnan hallitukselle 22.2.2024 mahdollisuuden lausunnon antamiseen Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä taloudellisista ohjauskeinoista kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi kansainvälisessä merenkulussa käytäviä neuvotteluita koskevasta E-kirjeestä.

Maakunnan hallituksen on annettava mahdollinen lausuntonsa viimeistään 26.2.2024.

EU:lla on yksinomainen toimivalta merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen sääntelyyn asetuksen (EU) 2015/7571 (ns. MRV-asetus), EU:n kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmän muuttamista koskevan direktiivin (EU) 2023/959 ja asetuksen (EU) 2023/1805 (ns. FuelEU Maritime -asetus) nojalla.

Jäsenvaltiot ja komissio koordinoivat EU:n yhteisen kannan asiasta Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa käytäviin neuvotteluihin EU:n neuvoston merenkulkutyöryhmässä komission laatiman ns. non-paperin pohjalta.

Yhteisiä kantoja ei ole yleensä ollut tapana viedä Coreper-käsittelyyn (jäsenvaltioiden hallitusten pysyvien edustajien komitea).

Maakunnan hallituksen näkemykset

Maakunnan hallitus yhtyy Suomen kantaan, jonka mukaan IMO:n päästövähennystoimien tulee tasata kansainvälisen merenkulun päästösääntelyn epäsuhtaa sekä merenkulun ja elinkeinoelämän kilpailuympäristöä EU:n ja muun maailman välillä.

Maakunnan hallitus yhtyy myös E-kirjeessä E 49/2023 vp mainittuun Suomen kantaan, jonka mukaan merenkulun päästöjen vähentämistä tulisi edistää ensisijaisesti riittävän määrätietoisin kansainvälisin toimin, ja että jos määrätietoisia kansainvälisiä toimia saadaan aikaiseksi, tulee EU:n päästövähennystoimista johtuvaa merkittävää kaksinkertaista taakkaa estää ja purkaa uudistamalla MRV-asetusta, FuelEU Maritime -asetusta ja EU:n päästökauppadirektiiviä.

Maakunnan hallitus yhtyy Suomen kantaan, jonka mukaan Suomi kannattaa vähähiilisiin ja hiilettömiin polttoaineisiin ohjaavan maailmanlaajuisen taloudellisen päästövähennyskeinon kehittämistä ja hyväksymistä IMO:ssa ennen vuotta 2030.

Maakunnan hallitus yhtyy myös Suomen kantaan, jonka mukaan Suomi kannattaa taloudellisen ohjauskeinon rinnalle maailmanlaajuista standardia, jolla säädellään aluspolttoaineiden kasvihuonekaasusisällön asteittaista vähentämistä.

Maakunnan hallitus haluaa erityisesti korostaa sitä, että tämän polttoainestandardin tulee vastata EU:ssa jo voimassa olevaa FuelEU Maritime -asetusta, jotta siitä ei syntyisi EU-maille epäterveitä kilpailuhaittoja.

Maakunnan hallitus korostaa erityisesti sitä, että Suomen tulee edelleen pyrkiä siihen, että alusten kulku jäissä sekä jäävahvistetut alukset huomioidaan erikseen maailmanlaajuisessa taloudellisessa ohjauskeinossa ja polttoainestandardissa.

Ottaen huomioon, että kansainvälisessä kauppamerenkulussa käytettävät polttoaineet ovat toistaiseksi ympäri maailman vapaat veroista ja veroluontoisista maksuista, tulisi kansainvälisen merenkulun IMO:n johdolla voimakkaasti lisätä kannusteita nolla- ja lähes nollapäästöisten polttoaineiden käyttämiseen. Alalla yleisesti käytetyt tavanomaiset fossiiliset polttoaineet ovat toistaiseksi merkittävästi edullisempia kuin vaihtoehtoiset vähähiilisemmät tai hiilettömät polttoaineet, joita ei vielä ole markkinoilla merkittävässä määrin.

Ahvenanmaan toimivalta

E-kirjeessä Ahvenanmaan toimivallasta kirjoitetaan näin:

”Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaisesti valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat kauppamerenkulkua ja kauppamerenkulun väyliä.

Saman lain 18 §:n 10 kohdan mukaan ympäristönsuojelu puolestaan kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Vaikka kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen tavoite on ympäristönsuojelullinen, koskevat nyt neuvoteltavat muutokset IMO:n määräyksiin alusten kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamisesta ennen kaikkea kauppamerenkulkua harjoittavien alusten rakennetta, käyttöä ja polttoaineita.

Näin ollen niiden katsotaan olevan luonteeltaan kauppamerenkululle operatiivisia ja tästä syystä merenkulun kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen katsotaan kuuluvan valtakunnan toimivaltaan.”

Maakunnan hallitus korostaa, että kauppamerenkulun päästöjen tai kauppamerenkulussa käytettävien polttoaineiden päästöjen rajoittaminen kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan, vaikka sitä käsiteltäisiin ja siitä päätettäisiin IMO:n kaltaisissa kansainvälisissä järjestöissä.

Jos MARPOL-yleissopimusta muutetaan tai jos solmitaan jokin muu kansainvälinen sopimus, Ahvenanmaan maakuntapäivien tulee hyväksyä kyseinen sopimus itsehallintolain mukaisesti.

Todettakoon, että kauppamerenkulun sisällyttämisen EU:n päästökauppajärjestelmään on katsottu suurilta osin kuuluvan Ahvenanmaan toimivaltaan.

Voimassa olevien Ahvenanmaan päästökauppaa koskevien säädösten säätämisen yhteydessä Ahvenanmaan valtuuskunta ja korkein oikeus tutkivat toimivaltakysymystä ja totesivat, että päästökauppa koskee lähinnä luonnon- ja ympäristönsuojelua ja kuuluu siten maakunnan toimivaltaan.

10.2.2023 päivätyssä lausunnossaan, jonka diaarinumero on D 10 23 05 2, Ahvenanmaan valtuuskunta tutki myös kysymystä siitä, kuuluuko kauppamerenkulun päästökauppa valtakunnan vai maakunnan toimivaltaan.

Ahvenanmaan valtuuskunta toteaa kyseisen lausunnon sivulla 5 arvioivansa, että suunniteltu päästökaupan laajentaminen koskee lähinnä luonnon- ja ympäristönsuojelua, ja että se siten kuuluu maakunnan toimivaltaan.

Varustamot, joiden kotipaikka on Ahvenanmaalla, kuuluvat maakunnan toimivaltaan.

Ahvenanmaan valtuuskunta arvioi, että suunniteltu päästökaupan laajentaminen koskee lähinnä luonnon- ja ympäristönsuojelua, ja että se siten kuuluu maakunnan toimivaltaan.

Näin ollen Ahvenanmaan valtuuskunta vahvistaa lausunnossaan, että kauppamerenkulun päästöoikeudet kuuluvat Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan.

Lainsäädäntövalta käy ilmi itsehallintolaista (1144/1991).

Mikäli nyt IMO:ssa käsiteltävät kansainväliset sopimukset johtaisivat kansainvälisen sopimuksen solmimiseen tai MARPOL-yleissopimuksen muutoksiin, ja ne liittyisivät pääasiassa ympäristön suojelun lisääntymiseen ja päästövähennyksiin (ja ne liittyisivät merenkulkuun vain siltä osin kuin niiden on tarkoitus vähentää merenkulun päästöjä), niiden olisi katsottava kuuluvan Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan, ja siten mahdollisesti solmittava kansainvälinen sopimus tai kansainvälisen sopimuksen muuttaminen vaatisi maakuntapäivien hyväksynnän.

Ministeri

Toimistopäällikkö

JAKELU Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta